

Sædstifte; og han altsaa kan med dette ene Product dække betydeligt af sine offentlige Afgifter.

Tilførn indføres ei lidet Hør hertil fra Ublandet; nu er Indførselen her saagodtsom aldeles standset, men vi troe at vane den ikke fjerne Tid, da herfra Egnen endogsaa vil udfores.

Beretning om et lidet Jordbrug i Fyen. *)

Efterat have erholdt Beviis fra det Kongelige Landhuusholdnings-Selskab af 2die November f. A. for at have udstaaet de befalede Lærcaar som Elev i Landvæsenet, hvilken Læringsplads jeg alene af Lyst og egen Drift havde anholdt om og erholdt, tilbragte jeg et halvt Aar som Avlskarl hos en Præst i Sjælland. Denne Sommer, fra 1ste Mai, har jeg conditioneret hos Cancellieraad Branddirecteur Theill i Svendborg, som har en stor Kjøbstadgaard med

*) Det paaligger Landhuusholdnings-selskabets Læringer, saavel i deres Læretid, som efter dennes Udløb indtil deres 28de Aar, at indsende til Selskabet aarlige, af dem selv forfattede Indberetninger om hvad de have lært, seet og udøvet i Avlsvæsenet. En saadan, indsendt af dimitteret Lærling Christian Verfel Birchmøller, Skolelærersøn fra Drentrup ved Nyborg, meddeles her som en Prøve, da det formodes at kunne interessere Flere at gjøres bekendte med det vel bestyrede Kjøbstad-Jordbrug, som deri omhandles.

Avling, Klostergaarden kaldet. Jordtilliggendet be-
 staaer af 30 Tdr. Land geometrisk Maal, beliggende
 paa 5 Steder, hvoraf omtrent $\frac{1}{4}$ Deel er en halv
 Miil fra Byen, $\frac{1}{4}$ ligger tæt udenfor Byen, og har
 en særskilt Drift i 11 Dele, ligesom de øvrige 4
 Pletter drives i 7 Røg. Her staldfodres indtil at
 Hø- eller Kornhøsten afgiver Græs til Tøiring, som
 da anvendes. Saaledes er Dvæget sat paa Græs
 den 14de August. Den faste Besætning af Livvare er
 7 Heste og 14 til 16 Dvæghoveder, uden Faar, men
 med Sviin til Huusholdningen. Jorderne i sig selv
 ere af Bonitet kun middelmaadig gode, tildeels ban-
 kede, nemlig Lodden ved Byen, og overalt besatte
 med store og smaae Steen, der endnu forefindes,
 uagtet Eieren stadig i over 20 Aar har søgt at op-
 rydde samme, for derved at cultivere Jorden i større
 Dybde, efterat være udgravet og planeret, hvorom
 Indhegninger med Steenmure i Bye og Mark bære
 Vidne. Jorderne have saaledes til Dato endnu ikke
 erholdt de tilsigtede nyttige og nødvendige Grund-
 forbedringer, hvortil regnes complet Mergling, der
 vanskelig foretages paa smaae Lodder, hvor Mergelen
 ligger dybt, og fordeelagtigst maa tages i Mosehul-
 ler og Fordybninger, der desuden er saa meget mere
 besværligt som Jorderne ere langtfraliggende. Drifts-
 planerne ere beregnede paa, alene af Avlsbruget selv
 at forskaffe tilstrækkelig Gjøbning, forbunden med Jor-
 dernes omhyggeligste Cultivering, hvortil Staldfo-
 dring idetmindste i de 10 Maaneder af Aaret bidrager.

Saaledes først for Lodden ved Byen, hvis Indhold er 115,000 □ Allen, indhegnede i 4 Løkker, deelt i 11 Lodder, hver paa 10 til 11,000 □ Allen, og drives:

- 1ste Aar Biffer, saaledes at Rug kan saaes sidst i August eller først i September, gisdet Vinteren forud til sidste Aars Græs med Skovlegjødning.
- 2det — Rug, slaaet til Staldfødring i Mai Maaned, og hvad som ikke dertil brugtes høstet til grøn Halm inden 1ste Juni. Dernæst braffes, gjødes og saaes Raps midt i Juli.
- 3die — Raps; Jorden behandles derefter til Hvede.
- 4de — Hvede; Jorden udlægges med Raigræs alene.
- 5te — Raigræs; efter tidlig Afhøstning pløies til Mængsæd som Efterflæt.
- 6te — Biffer, der modnes, derefter Vinterkorn, Byg eller Rug; der gjødes til Biffer eller Vintersæd.
- 7de — Vintersæd; i Stubben Spergel.
- 8de — Kartofler, tidlig modne; derefter Spergel.
- 9de — Kanariefrø med Kløver.
- 10de — Kløver; anden Slæt til Frøe.
- 11te — Kløver; I Esteraaret forud paaflaaet Raigræs, og om Vinteren overspredt med Skovlegjødning, som forhen meldt.

Driftsplan for Markjorderne i 7 Dele:

1ste Aar Hayre i Grønsvæ med lidt Biffer.

2det Aar Brak med et Stk. Spergel, Biffer, Hør, Boghvede ic., gjødet til Rug eller Brakfrugter.

3die — Rug.

4de — Kartofler, lidet gjødet.

5te — Byg.

6te — Klover.

7de — Det mergles efter Omstændighederne.

I forrige Aar skal her i Eggen ikke være falden Regn fra Baarsæden blev lagt og indtil samme blev høstet. Desaarfag var Baarkornet og Høhøsten ringe, og som Folge deraf her paa Stedet nogen Fodertrang til den efter Arealet temmelig store Besætning; dog blev det muligt at overfodre denne, især formødelst en god Kartoffelavl og ved Hjælp af Syltfoeder, hvormed 2de Nummer, af circa 100 Tdr. Num, gjorde Udslaget. Den her i mange Aar brugte Syltningemaade, — at neblægge alle Slags grønt Foder om Efteraaret med Salt, og efterat samme ved egen Fermentation har kogt sig selv mørt opbevares det under Vand som tyndt Spol, at gives paa Haffelse hele Vinteren igjennem, endog om Foraaret naar Staldfodnings-Rugen begynder at bruges, — har herfra især sidste Efteraar udbredt sig iblandt større og mindre Landmænd endog til Gunderslevholm i Sjælland og flere Steder.

Med Hensyn til Gjødning da have her regelmæssig Are Slags: No. 1 et Slags Patent Gjødning hvortil et Skuur er indrettet, for at Gjødningen

baade kan være tør og fugtig efter Omstændighederne). Hertil bruges Gjødning af den finere Slags, saasom af Fjederkræ, Sod, Blod, Afte, Kalk og deslige, og anvendes paa særdeles trængende Steder, hvor Afgravning har fundet Sted; ellers til Dverggjødning.

No. 2, den egentlige Dvæggjødning, hvor Heste- og Kogjødning sammenblandes og anvendes til de længst bortliggende Jorder.

No. 3, Skovlegjødning, hvoriblandt Feieskarn og Svinegjødning, som er mænget med meget andet, Tang, Torvesmul m. m.; hertil regnes og Torvesafte, som først er udblødt i en Kumme, hvori Gjødningsvandet falder; denne Gjødning bruges alene til den forreste Lod ved Byen, især, som meldt, til Gjødning for Græs-jorden, hvorved disse høie, steile Banker give tidligere Slaeegræs end nogetsteds den allerfaadeste Eng kan give.

No 4, i Brakmarken eller og Aaret for Brak, tilberedes en Compostmødding af Torvemuld eller anden god Jord, Græstov, grønne Ufrudtsplanter fra Hegnene eller slikt, samt nogen Mergel, blandet med nogle Læs Hestegjødning, for at kunne gjøde Brakmarken bedre, især paa de Steder, som særdeles maatte trænge dertil.

Uagtet saaledes al mulig Omhu er anvendt for Gjødnings Frembringelse, Hayes denne dog endnu ikke overflødig, da Driften kræver 3 Gange Gjødning i 7 Aar, der ogsaa kan anses fornødent, da reen eller orkesløs Brak kun lidet anvendes og Kartofler unægtelig tære paa Jorden.

Naar de her foran anmeldte Driftsplaner op-
 sættes i Gradeberegninger, da findes at Driftsplanen
 med Marken i 7 Dele er mere tærende end den i
 11 Dele; men det, den fortærer mere, erstattes ved
 Jordblanding og Mergel, samt ved aarlig mere fore-
 get Gjødning.

Denne Gradeberegning har jeg ved min Prin-
 cipals Hjælp saaledes opsat:

11 Aars Drift til Staldfodring.

1ste Aar, Biffer-Grønsfoder som Græs + 30 ÷ 0 Gr.		
2det — Rug som Grønsfoder dito . .	30	0 —
	gjødet 15 Læs à 2000 Pd. à 10°	150 0 —
3die — Raps, Axl 10 Td. pr. Td. à 12°	0	120 —
4de — Hvede, 8 Td. pr. Td. à 15 Gr.	0	120 —
5te — Raigræs	30	0 —
6te — Biffer som Staldfoder . .	30	0 —
	$\frac{1}{2}$ Gjødning til Vintersæd .	75 0 —
7de — Rug, eller Vinterbyg 8 Td.		
	pr. Tdld. à 12°	0 96 —
8de — Kartofler 60 Td. pr. Tdld. =		
	6 Td. Rug à 12°	0 72 —
	Bearbejdning som Brak . .	20 0 —
9de — Kanariefrø 6 Td. pr. Tdld.		
	à 12°	0 72 —
10de — Klover	30	0 —
11te — ligeledes	30	0 —
	til sidste Aars Græs halv Gjødning	75 0 —

Summa + 500 ÷ 480 Gr.

Altsaa Lødden ved Byen vinder 20° Kraft,
 hvilket ogsaa siensynligt kan sees paa disse Jorder.

7 Mars Drift paa Markjorderne saaledes:

1ste Mar, Havre, 7 Fald à 6 Gr. + 0 ÷ 12 Gr.		
2det — Brak + 20°, 15 Læs Gjødning		
à 10° = 150°, ialt . 170°	0	—
Nogen Brakfrugt, regnet for		
halv Kartoffelafgrøde . . .	40	—
3die — Rug, 10 Fald à 10° . . .	100	—
4de — Kartofler à 80°, halv Gjød-		
ning 75°	75	80 —
5te — Byg, 8 Fald à 7°	0	56 —
6te — Klover à 30°	30	0 —
7de — dito	30	0 —

Summa + 305° ÷ 318 Gr.

altsaa tabt 13°; men desuagtet ere disse Jorder formedelst den derpaa anvendte Cultur i Tiltagende.

Kloveren har iaar været god og paa Lodden ved Byen overordentlig, uagtet den foregaaende Sommer ikke var heldig.

Her er siden Maidag fjørt over 2000 Læs Jord og Mergel; og flere 100 Læs Steen affjort. I Brakmarken er anlagt en sjelden Mergelgrav, i en Mose, hvor tilforn var et lidet Vandsted, der nu er indrettet til, tillige at tjene som Fiske dam, og er anlagt saaledes, at Dpfjorselen aldeles ikke har anstrænget Hestene, da til dette Diemed Steenvei efterhaanden blev anlagt, der tillige bliver Nedgang i Vandstedet.

Her paa Egnen kan regnes, at Grøden i Mar er kommen i Jorden omtrent 3 Uger sildigere end

sæbvanlig, formedelst den sidste Estervinter og Kulde i Foraaret; desaarfsag blev 10 til 14 Dage sildigere begyndt med at hugge Staldsodnings-Rug, og den sidste først afhugget i Juni Maaned ved Drætiden; dette i Forbindelse med den senere indtrufne vedvarende Tørre i Juni og Juli Maaneder gjorde, at Rugstubbene ikke tilstrækkelig var skjernet, saa at Napsæden kunde lægges da den første Regn faldt, men først blev saaet noget ind i August, hvorfor denne endnu staaer slet og plettet, som man dog formoder at raade Bod paa i den ene Ende af Stykket, som er høitliggende, ved, paa sjællandst Maneer, at lægge Planter efter Plougen, hvilket efter flere Forsøg skal være godt lykkedes. Vi have her iaar havt et Stykke Klover, som var tyndt og bart i Foraaret, men som siden ved Harvning har luffet sig meget godt. Klover blev i dette Foraar saaet imellem Hør, der nu ruffes, og staaer jevnt og godt. Baarkornet staaer ligeledes godt og var blevet fortreffeligt, hvis Regnen var falden tidligere, men da denne udeblev blev Afgrøden ringe. Af en Plet Rug, som var saaet 22de August f. N. paa en høi Banke, egentlig til Staldsodning, blev 4 Skp. Land staaende at modnes. Disse gave en svær Afgrøde, nemlig 10 Traver, som havde Straa af $3\frac{1}{2}$ Alens Længde og Nr derefter; paa den Deel af samme Stykke, hvorpaa tidligst blev hugget Staldsodnings-Rug, staaer nu den yppigste Mængsæd, især Biskehavre. 1 Skp. Chevallier=Byg var saaet, der indhøstet gav 2 Traver og 4 Skjærve,

som upaatvivelig giver 16 til 17 Fold, uagtet sam-
mes Plads ifkun var en almindelig Skjeppe Land;
Kapsen gav her iaar kun 7 til 8 Td. pr. Told. reg-
net; Raigræs og Spergel-Frøe er avlet godt, Klø-
verfrø ligeledes, af første Slæt paa det foromtalte
harvede Kloverland. Tidlig modne Kartofler, som
allerede er begyndt at optages, ere i Dvalitet og
Dvantitet gode, og kan iaar ventes en Nvl af over
300 Td. paa vel 3 Td. Land; det er et Særsyn at
i den først saaede Rug, som blev saaet tør og paa
de høieste Banker (dog paa Siden af samme), be-
fandtes en Deel frodig Heiregræs, hvorimod i den
sildigere saaede Rug, som skal være bleven temmelig
skiden nedlagt, fandtes hverken Heire eller Klinte.
Aarsagen formodes at være, at forstnævnte Jorder
ere lerede, sidste derimod lette; dog var Hvedeples-
ten nedenfor det ene Rugstykke, og deri var ei hel-
ler mindste Ukrudt, ligesaa lidet som noget Brand-Ar,
hvorend bemærkes, at Hveden var bleven læftet med
Kalk og Strandvand og saaet først i September Maa-
ned. Hele Besætningen er staldfodret til midt i for-
rige Maaned paa mindre end 3 Td. Land med Rug,
Klover og Biffer. Avlingen til Vinterfodringen har
været og kan ventes at blive: Hø 40 Læs, Rug og
Hvede 30 Læs, Byg, Blandforn, Havre og Kanarie-
frøe 25 Læs, Kartofler 35 Læs, tilsammen 130 Læs.
Hvad som til Dato er indavlet, er kommet særdeles
godt i Hums. Nu har det regnet af og til i flere
Dage og seer misligt ud for Vaarforret, hvoraf Byg

og Kanariefrøe er høstet. Naar antages, at 3 Td. Byg er liig 2 Td. Rug, og 4 Td. Havre og 10 Td. Kartofler: saa kan Kornavlen ved Klostergaarden iaar ansees at udgjøre:

Hvede 10 Td., Raps 5 Td., er 15 Td., regnet for
25 Td. Byg,

Rug 50 Td., er 75 — —

Byg, Blændkorn, Kanariefrø og Havre 60 — —

Kartofler 300 Td. er 90 — —

Kløver, Raigræs, Spergel og Høfrøe

regnes 10 — —

tilsammen 260 Td. Byg,

som udgjør paa 30 Td. Land, for hver Td. Land $8\frac{2}{3}$ Td. Byg, men da kun $\frac{4}{7}$ kan regnes dyrket til moden Sæd, er Indtagten af hver Td. Land i Gjennemsnit 15 Td. Byg.

Af 2de Marsager er dette Hølsbrug baade besværligt og kostbart, 1) fordi at Jorderne ere adspredte og langt fraliggende, og 2) fordi at Cieren stadig vedbliver med alle mulige Grundforbedringer, der udkræve mere end hvad af en Hølskarl kan forlanges, da han ikke kan kjende alle Cierens Hensigter. Desaaarsag maa denne selv opoffre nogen Tid i Marken, og derved det ene Arbeide blandes i det andet, saaledes at man f. Ex. en Dag høster, river, lægger Steenkister, reparerer Veie, Led, flotter Stene, graver Jord og planerer, alt efter Veirligets og Omstændighedernes Bydende, for ikke med mange Fødd og Heste i Marken at spille Tid og Omkostninger i

en saa lang Afstand fra Hjemmet. For især at fremme saadanne extraordinaire Arbejder, hvorpaa de færreste Landmænd ere opmærksomme, saasom at sanke smaae Stene, sjæere Ukrudts-Planter af Grøfter og levende Hegn o. s. v., holdes her tvende Dreng.

Da min Principal i denne Sommer har været ualmindelig meget med ved Markarbeidet, har jeg havt Leilighed til at deeltage i nogen Dymaaling af Jordstykker baade med Kjebe og med Stridt, som nødvendigt for en Landmand, saavelsom og ved Afveining eller Nivellering med Vandror, ligesom og med at anlægge Jastiner, sætte Steenfliser, og anlægge Mergelgrave, hvorved benyttes Stene og Gruus, som maatte forekomme, til at forbedre Dykjørsel og Beie, til hvilken Ende altid aabnes en Gruusgrav i Nærheden af Mergelgraven. Jeg har saaledes erfaret, at Mergelgravning kan skee uden Fare og Skade for Hesteholdet, naar de fornødne Tilberedelser forud iagttages. Jeg har saaledes i dette lille Holsbrug seet mere end der ofte i et langt større forekommer, og var det ikke for vidtloftigt, kunde jeg endnu have meget mere at indberette, især betræffende Fodringsmaaden, saavel for Hestene som Dvægsbesætningen, der i Sommerhalvaaret bestandig var underkastet Forandring, saa at samme efter Omstændighederne næsten forandrede hver Sde eller 1 Ude Dag, der alt gaaer ud paa at intet spildes og at der fodres med største Deconomie, til hvilken Ende Hestene endogsaa gives den af de forssjellige Kornsorter, som man antager at staae lavest i Priis efter

sin nærende Evne, endogsaa Hvede, forsaavidt denne ikke maatte være fuldkommen reeu; Hestene komme aldrig paa Græs, dog ved Markarbeidet slippes de stundom løse, og dette er dem en Hvile og tjenligt, saa at de, skjøndt ikke fede, altid ere sunde og ved godt Arbeidshuld, uagtet strængt Arbeide.

Det vigtigste Spørgsmaal ved ethvert Avlsbrug er, hvorledes det betaler sig? og da skulde jeg antage, at naar Avlsvæsenet paa Landet skulde koste i Forhold til en saadan Kjøbstæd-Avling, da vilde Resultatet blive daarligt for de Fleste; men dette er ogsaa noksom bekjendt, at et Avlsbrug, som skal bringe nogen sand Fordeel, maa, foruden at have en driftig Bestyrer, som udelukkende kan beskæftige sig dermed, være concentreret, det er: have Jorderne beliggende beqvemt omkring sig.

Cancellieraaden, der tillige er Embedsmand, og hvis Embedsreiser udfræve Befordring til ethvert Punkt i hele Amtet, og det til alle og ubestemte Tider, selv ofte paa den ubelæiligste Tid, gjør den Beregning, at hans Avlsdrift er uundgaaelig nødvendig, og at Avlsbruget, saalænge det kan fremmes uden særdeles Dpoffrelse, er ham til Fordeel, især da Landvæsenet hører til hans Embedsbeskæftigelse som Landmaaler, Tiende-Commissair, Godsadministrator, m. v., og han desuden har en særdeles Lyst til dermed at virke for sig selv og om muligt, ved sit Exempel, tillige for Andre, samt er af den Tænkemaade, at han gjerne beskæftiger Arbeidsklassen, som han nedig vil høre eller see at klage over, ikke at kunne

faae Arbeide og Bestjefsigelse, saasom han noksom er overtudet om, at Jorddyrkningen overalt iffun udtræver høieste Opmærksomhed og flittige Hænder. Han yttre sig ofte over, at det er en Fordom imellem rige og kyndige Landmænd, at de ikke ville betro Jorden Kapitaler eller anvende Arbeide, som ikke strax skal give Kapitalen igjen, men kun deraf forbedrede og tiltagende Renter.

Efter min Principals opfatte Beregning kan hans Avlsbrug saaledes ansees at balancere:

Indtægt.

260 Td. Byg à 15 Mk. er 650 Rbd.

Melk anslaaet hele Aaret

igjennem til daglig 15

Kander à 5 β. pr.

Kande regnes . . . 300 —

950 Rbd.

eller omtrent 1000 Rbd.

Udgivt.

4 Heste antages for Avlsbruget, til Korn

for hver Hest regnes 25 Td. Havre

eller 50 Rbd., er . . . 200 Rbd.

5 Arbeidskarle à 80 Rbd.

aarlig 400 —

1 Malkepige 60 —

Reparation og Slid paa

Kedstaber, anslaaes til 100 —

760 Rbd.

Altsaa Overstud 240 Rbd.

som er 8 Rbd. pr. Td. Land.

Men naar en Tønde Land regnes 100 Rbd., saa er Renten 4 Rbd., Skatterne idet mindste 1 Rbd. pr. Td. Land, altsaa for Eieren bliver iffun tilbage 3 Rbd. pr. Td. Land, der i Sandhed iffun er lidet, især da Intet er regnet for Bygningernes Vedligeholdelse, ei heller Communeskatter, Consumption ic. er taget i Betragtning. Men Vanskeligheden af saadanne Beregninger, som solide, er let at indsee, da et meer eller mindre godt Aar tilligemed forandrede Priser har saa stor Indflydelse derpaa. Nærværende Avelsbrugs Kornavl vil sandsynlig udvides allerede til næste Aar, da Overgangen fra 8 til 7 Aars Drift iaar gav en mindre Baarudsæd; saaledes skal ogsaa i de foregaaende Aar i det hele være avlet mere end iaar, og Korn- og Frøavling endog forrige Aar være regnet liig 300 Td. Byg, eller 10 Td. pr. Td. Land. Alt Forestaaende antages dog at vise, at denne Avelsdrift, under sine uheldige Forhold, dog allerede balancerer, og hermed er Eieren tilfreds, da han anser Eiendommens Forbedring for en reel Gevinst. Det tildeels noget ustadige Høstveir og den knap tilendebragte Mergling har forsinket Høstarbeidet, af hvilken Aarsag Kornhøsten først nu er tilendebragt, og overmorgen Staldfodrings-Rugen saet. I næste Uge ventes den egentlige Rugsæd nedlagt, hvortil Jorden skal ploies 2 Gange, nemlig Mergelen og Gjødningen let nedploies og igjen opploies til Sæd, for ret at blandes med Jordsmonnet. Jeg beder at Forestaaende maatte